

Úvod

Proč se člověk rozhodne ve zralém, či říkejme ve středním věku studovat? Je to potřeba dokázat cosi sobě či okolí? Je to potřeba zdolat ještě nezdolané, je to chuť po sebevzdělávání? Houby. V mém případě to byla otázka čistě pragmatická. Dodělat vysokou školu, kterou jsem už jednou studovala, a jelikož jsem nezvládla péči o rodinu a studium zároveň, nedostudovala, byla jednoduše nutnost. Tenkrát jsem si správně vybrala, upřednostnila jsem rodinu před vlastním vzděláním. Moje rozhodnutí začít opět studovat ve zralém věku bylo riskantní, bláhové až nerozumné, ale protože mám ráda dobrodružství a nové výzvy, udělala jsem to. Ano. V necelých čtyřiceti letech, po patnácti letech praxe ve školství, jsem si opět podala přihlášku na vysokou školu. Důvod? Jsem učitelka, snad to dělám dobře, určitě zatím ještě učím ráda, a co vím stoprocentně, nic jiného neumím.

Jsem tvor velmi společenský a navíc trochu zbabělý. Zastávám názor, že pokud nás bude víc, neštěstí a průšvihy se tak nějak rozdrobí a zasypou větší množství lidíček. Zavolala jsem své kamarádce, se kterou se přátelím od pěti let a vím, že byla ve stejné situaci – buď si doplnit vysokoškolské vzdělání, či se rozhodnout pro

práci v družině, nebo začít ve zcela jiném oboru. Protože jsem povahy výřečné, přemluvila jsem Lenku k odvážnému kroku. Chvíli se vzpouzela a vysvětlovala mi, jestli si uvědomuju, že na obor, ke kterému ji chci přemluvit – Učitelství pro první stupeň –, nebudou jednoduché přijímací zkoušky a my jsme přece jen pár let po ukončení (byť dvou) středních škol. Nebylo mi tehdy ještě jasné, k čemu tu nebohou ženu přemlouvám, ale přesvědčování mi vždycky šlo. Samozřejmě že mi v hlavě běhaly i racionální myšlenky, jak všechno zvládnou, jestli jsem schopna se začít opět intenzivně učit. Můj manžel měl na rozdíl ode mne ihned jasno. Když jsem se mu svěřila se svými obavami, zda jsem ještě schopna nabudit mozkové buňky a zvládat několik věcí najednou, jednoduše řekl: „Ty jsi schopna všeho.“ Podařilo se nám umluvit i zahrnout pádnými argumenty ještě další kamarádku, kterou jsme přesvědčily, že je třeba v tomto věku konečně dokončit vysokou školu. Už jsme byly tři.

Za týden se ozval telefon. Lenka H. mi přátelsky sdělovala, že jsme si špatně přečetly podmínky přijetí k našemu vysněnému studiu. Nejenom že bylo nutné projít přijímacím řízením z českého jazyka a z matematiky, což už to se zdálo býti nemožným, ale k našemu údivu vstoupily do hry i talentové zkoušky z hudební, výtvarné a k mé hrůze i z tělesné výchovy. Ujistila jsem Lenku, že tam zkrátka dojedeme a už po talentových zkouškách, které byly úvodním kolem, komise pochopí, že starší lidé na tuto školu nepatří. Úřednickému šimlu se dostane obroku, přihlášku jsme podaly, studovat jsme chtěly,

ale bohužel vybráni budou schopnější a zřejmě mladší kolegové a kolegyně. Tehdy ještě naivní a důvěřivá Lenka H. i druhá oběť mého rozhodnutí Lenka K. opět mému plánu podlely. Já jsem jim opravdu nechtěla nikdy lhát, sama jsem skálopevně věřila, že co se má stát, to se stane. A holky, nechci se chlubit, neměla jsem zase pravdu?

1. KAPITOLA

Talentové zkoušky

Nadešel čas talentových zkoušek. Celý život jsem měla takový nenápadný pocit, že trapasy, průšvihy a pohromy se mě drží nějak víc než ostatních lidí. Můj pocit se tímto dnem změnil v jistotu. Podle abecedy jsme byli přiděleni do jednotlivých poslucháren. V aule fakulty se hemžilo velké množství lidiček. Když jsem se rozhlédla kolem sebe, viděla jsem i mladé lidi ve věku mého staršího syna. V tu chvíli jsem pochopila, že talentové zkoušky probíhají společně na denní i dálkové čili kombinované studium. No nazdar! Udělat si ostudu mezi svými vrstevníky ještě připouštím, ale tohle vypadalo na ostudu mezigenerační, což už připomíná ostudu téměř mezinárodní. Přítelkyně na mne hrozily pěstičkami, když jsme se jako poslušné ovce rozcházely do jednotlivých poslucháren. Neustále jsem se držela amerického filmového hesla „keep smiling“, ale už jsem tušila, že přijdou horké chvílky a umělý úsměv dlouho nevydrží. Příjímáčí zkoušky z hudební výchovy byly příjemné a zkoušející se na mne usmívali. Byla jsem klidná – zde jsem doma! Moje dvě přítelkyně mi poté vyděšeně vyprávěly, jak marně hledaly rytmus, který

se jim ztratil, jak se jednoduchá lidová píseň v jejich interpretaci stala operní árií, jak se snažily objevit notu, která jim byla hrána na klavír, avšak marně. Jediné, co měly v těchto krušných minutách na paměti, bylo prý to, že až mě dostanou do rukou, budu zpívat všechny operní árie najednou.

Při talentové zkoušce z výtvarné výchovy jsem poznala svou budoucí spolužačku Jaroslavu. Ve chvíli, kdy splašeně hledala kus papíru a škemrala o zapůjčení listu náčrtníku, jsem vůbec nevěděla, kam jsem v tom rozrušení dala své připravené papírenské potřeby. To jsem ještě netušila, že tato dospělá žena, jež se stane naší spolužačkou, přitahuje průšvihy a absurdní situace stejně intenzivně jako já. Naším výtvarným úkolem při tomto přijímacím řízení bylo zachytit přeměnu zvířete v jiného živého tvora či neživou věc. Kresba tužkou mi ještě celkem šla a viděla jsem, jak mi Jarka závistivě hledí přes rameno a žádá: „Nemohla byste mi načrtnout čápa?“ Protože se vždy snažím pomoci bližnímu, ale i vzdálenému svému, chtěla jsem vyhovět. Nenápadně jsem vzala Jarčin papír a snažila se o kresbu zvířete. Nebylo to až tak úspěšné, proto mi kolegyně vztekle vytrhla náčrtník se slovy: „Tak tohle umím taky.“ A rázně začala gumovat tak, že prodřela do kresby díru. Vyděšena počala škemrat o další papír. To už vyučující, který na nás dohlížel, nevydržel a přišel se podívat, co se děje. Uviděl naši spolupráci a zahrozil; tenkrát ještě netušil, co představuje kooperativní učení. Když jsme všichni odevzdali výkresy, Jaruška, hledící na práce ostatních, začala propadat (jako ostatně dalších pět let po kaž-

dé zkoušce) panice. Chlácholila jsem ji, že její čáp měnící se ve vysavač je opravdu nádherné kubistické dílo, a protože jsme na katedře výtvarných umění, jistě se najde odborník, který je ocení. Neocenil, ale z pětadvaceti možných bodů Jarka nakonec dva dostala.

Poté nás čekala nejhorší část dne – talentová zkouška z tělesné výchovy. Už na střední škole jsem vynikala především skokem přes švédskou bednu. V prvním ročníku gymnázia jsem se tímto skokem proslavila. Ještě mi nebylo patnáct let, štíhlá, vysoká, velmi vysoká, 180 cm vysoká, s dlouhými černými vlasy a s odporem k mučičímu náradí v tělocvičně, snažící se být i přes svou výšku co nejméně nápadná. Začala moje první hodina tělesné výchovy na této škole. Tělocvikář atletické postavy vysvětluje, že bednu přeskočíme tzv. skrčkou. Přemýšlím nad daným úkolem, jak nejlépe se odrazit, abych si hned první hodinu v nové škole neudělala ostudu. Učitel dále cosi vysvětluje, nevnímám, přemýšlím o skoku. Do reality mě vrací věta: „Vy, vysoká, s těmi dlouhými vlasy, tak pojdte první.“ Nějakým nedopatřením mě moje spolužačky dostrkaly do první řady. Už tehdy jsem byla dobře vychovaná, začala jsem tedy dávat děvčatům přednost. Bohužel marně. „Tak nic, holka, ty se zkrátka rozběhneš, odrazíš a bednu skrčkou přeskočíš, to umíš, tak se předved!“ V té chvíli jsem měla pocit, že jde o vše, o medaili, o vítězství, o prestiž, avšak netušila jsem, že i o život kantora. Že vyučující v době, kdy jsem si v hlavě přehrávala metodiku svého skoku, řekl, že raději nejdříve vyzkoušíme jen výskok na bednu, to jsem opravdu neslyšela! Vyběhla jsem jako

závodní kůň, nabrala rychlost a běžela jako vítr. Bylo mi jen maličko divné, že pan učitel nedává záchranu ze strany švédské bedny, ale stojí přímo za ní. „Je mladý, hbitý,“ říkala jsem si, „on se na poslední chvíli uhne.“ Neuhnul! Když jsem vyskakovala z odrazového můstku a zahlédla pedagogův děs v očích, už se nedalo ničemu zabránit. Skočila jsem plnou vahou svých sedmdesáti kilogramů vyděšenému učiteli kolem krku. Pak nastalo nekonečně dlouhé ticho. Pohled, který se naskytl mým spolužačkám, předčil všechny grotesky s Laurelem a Hardym. Zdivočelá kobyla překonala překážku a zavalila pedagoga za švédskou bednou, kterážto nevydržela nápor těl a přikryla je oba jako čepice. Učitel bojoval se mnou i s bednou jako o život a vítězoslavně se vynořil ze zbytku překážky s podrápaným obličejem. Já vyvázla celkem v pořádku, ale s obrovskou ostudou, která se se mnou táhla celé čtyři roky studia. Byla jsem potupně přidělena do čtvrtého – nejhoršího – družstva a toto zařazení mi zůstalo až do maturity. Je pravda, že mě starší spolužáci prosili, abych skok opakovala, nabízeli mi i peněžní hotovost, protože dotyčného tělocvikáře neměli rádi. Gymnázium jsem absolvovala v období socialismu, tudíž jsem já, husa, neměla ponětí o tržní ekonomice.

Na talentovou zkoušku z tělesné výchovy jsem se snažila pečlivě připravit. Snaha však často nestačí a v mém případě by musel přijít zázrak, abych odešla z této disciplíny alespoň s jedním jediným bodem, neboť bodové ohodnocení nula znamenalo konec přijímacího řízení, do dalšího kola s nulou nelze postoupit. A pak že je nula celé číslo!

V propozicích o přijímacím řízení jsme se dozvěděli, že jednou z disciplín bude basketbalový dvojtakt. Nácvik začal na hřišti nedaleko domu, kde se mi moji synové snažili vysvětlit tento zdánlivě jednoduchý prvek. Po zpomalení jednotlivých kroků jsem konečně své hochy pochopila a jala se svůj dribling a následný dvojtakt předvést. Do koše jsem se nikdy netrefila, ale snažila jsem se o estetické, ba dokonce až baletní podání. Neuvědomila jsem si, že v mém provedení tento prvek nevypadá, jako když se snaží dát koš mladá urostlá krásná basketbalistka, ale jako když se na vás řítí postarší plnoštíhlá (opovažte se myslet na slovo tlustá) rozjetá lokomotiva. Oba synové mě mají asi hodně rádi, protože při nácviku se mi ještě hlasitě nasmáli. Ovšem tělocvikář, přítomný mému skoku v rámci přijímacího řízení, byl buď tak usměvavý, nebo se ten neřád opravdu mému výkonu smál! Nevadí, nějaký bodík mi nakonec přidělil.

A bylo ještě hůř! Moje nejobávanější část talentové zkoušky – sestava na koberci. Samozřejmě že jsme s kolegyněmi nenechaly nic náhodě a zkoušely si svoje jednoduché, ba primitivní sestavy ve školní tělocvičně. Musela jsem znechuceně uznat, že Lenky jsou na koberci lepší než já. Nechápu to. Na střední škole jsem celkem dobře zvládala kotoul letmo. Co by se mohlo za těch dvacet let a pár (několik párů) kil navíc změnit? Pochopila jsem to při prvním rozběhu. Moje CNS ihned vydala rozkaz tělu, které toužebně běželo k žíněnce a už se vidělo zabaleno v kotoulu letmo. Bylo to předčasné, mozek dal jiný povel a vyslal varovný signál: „Neskákej! Co tvoje krční páteř?“ Tělo

si tedy uvědomilo v posledním okamžiku, že se sbalit do kotoulu nesmí, a já po rozběhu skočila na žíněnkou šipku plavmo. Snažila jsem se nervovou soustavu ošidit a společně jsme na ni s mými kamarádkami připravily léčku. Místo žíněnkou mi děvčata donesla velikou, měkkou plochu, která se používá při skoku přes tyč. Paráda, mému tělu bylo dovoleno padnout do kotoulu, jenže jen bystré oko v tu chvíli na této měkoučké peřince poznalo, že se opravdu jednalo o kotoul.

Cíl byl jasný. Musím si na pedagogické fakultě při talentové zkoušce připravit tuto pomůcku. Nakonec jsem své tělo ovládala natolik, že ochotně přistoupilo na kompromis a provedlo kotoul, když na parketách ležely alespoň dvě žíněnkou na sobě. Mé trápení nebralo konce. V tělocvičně Západočeské univerzity žíněnkou nebyly! Já vím, všude se musí šetřit. Na podlaze ležely tenké, dalo by se říci tenoučké žluté koberce. Stáli jsme v řadě, opět seřazeni podle abecedy. Koho jsem si to vzala? Moje příjmení začínající písmenem F bylo obklopeno děvčaty ve věku 19 až 25 let. To, že vypadám jako maminka, která jim přinesla svačinu, nemám značkovou obuv a oblečení odhalující větší části svalové hmoty, mi tolik nevadilo. Koupila jsem si černé tepláky, našla v prádelníku tričko bez nápisu a potupně bosa jsem nevěřicně zírала, jak jsou děvčata mrštná. V duchu jsem si říkala: „Teď si svůj kalich ponížení vypiješ až do dna.“ Jsem bojovník, nevzdávám to. Požádala jsem vyučující, zda bych si mohla část koberce podložit žíněnkou. Nerada a nechápavě mi vyhověla. Podestlala jsem si tedy koberec, abych ošálila svoji ner-

vovou soustavu. Ošálená byla i zkoušející. Kotoul vpřed se mi celkem povedl. To jsem si myslela, protože jsem se neviděla. Následovalo pár svěžích, mladistvých výskoků. Kotoul letmo mi vyšel tentokrát šikmo přes pravé ucho. Rovně jej nezvládnou, zato umím střídat pozice, přes které ucho se převalím. Snažila jsem se rychle vyskočit a zapotácěla jsem se mimo koberec. Stále ještě v rytmu jsem se polkovým krokem vrátila na žlutou podložku. S úsměvem jsem se podívala na rozpačitou pedagožku, která mi přiškrceným hlasem řekla: „Ještě udělejte hvězdu, přišla byste o body.“ Jak bláhové! Jsem zvyklá poslouchat, provedla jsem tedy poslední cvik své sestavy. Opřela jsem se o své dvě ruce, nadzvedla zadek, co se dá, a věřte, že se moc nedal. S hlavou u kolen jsem poposkočila jako kozel. Tímto avantgardním prvkem jsem ukončila tolik připravovanou gymnastickou sestavu. Dlouho jsem nechápala, čím jsem je na katedře tělocviku tak zaujala, že jsem dostala tři a půl bodu. Myslím, že nikomu jinému body nepůlili. Postoupila jsem tedy i z tolik obávaného tělocviku. Po cestě domů jsme s Lenkou pojedly několik prášků proti bolesti hlavy, zad, žaludku a kloubů. Stále jsem děvčata ujišťovala, že se na tuto vysokou školu nedostaneme. Měly mě rády a věřily mi.